

การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครู
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นางสาวพิมพ์กา จันทไทย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2550
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPMENT OF INDICATORS OF QUALITY OF LIFE ON THE SUFFICIENCY
ECONOMY PHILOSOPHY OF THE TEACHERS UNDER THE OFFICE OF THE BASIC
EDUCATION COMMISSON

Miss Pimpika Chantathai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Education Research

Department of Education Research and Psychology

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2007

Copyright of Chulalongkorn University

500426

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน

โดย

นางสาวพิมพ์ภา จันทไทย

สาขาวิชา

วิจัยการศึกษา

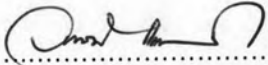
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

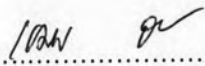
รองศาสตราจารย์ ดร. เอมอร จังศิริพรปกรณ์

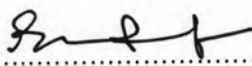
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..........คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. พงษ์ ศิริบรรณพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..........ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. วรณี แกมเกต)

..........อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร. เอมอร จังศิริพรปกรณ์)

..........กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ดร. วันทยา วงศ์ศิลป์ภิรมย์)

พิมพ์ิกา จันทไทย : การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครู
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (DEVELOPMENT OF INDICATORS OF
QUALITY OF LIFE ON THE SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY OF THE TEACHERS
UNDER THE OFFICE OF BASIC EDUCATION COMMISSION) อ. ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก :
รศ.ดร. เอมอร จังศิริพรพรรณ, 252หน้า.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตัวบ่งชี้คุณภาพ
ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับข้อมูลเชิง
ประจักษ์ 2) เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครู สังกัดสำนักงานคณะ
กรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และ 3) เปรียบเทียบ
คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในโรงเรียนที่อยู่ภูมิภาคต่างกัน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน จำนวน 982 คน เป็นครูที่สอนระดับประถมศึกษา จำนวน 481 คน เป็นครูที่สอนระดับ
มัธยมศึกษา จำนวน 501 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ
วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติภาคบรรยาย การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิง
ยืนยันอันดับที่สอง และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของโมเดลตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โมเดลมีสอดคล้อง
กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า $\chi^2 = 224.998$, $p = 0.258$, $GFI = 0.984$, $AGFI = 0.969$ มีน้ำหนัก
องค์ประกอบของตัวบ่งชี้ทั้ง 7 ตัว มีค่าเป็นบวก ตั้งแต่ 0.600-0.908 โดยตัวบ่งชี้ด้านการปฏิบัติงานวิชาชีพ
ครูมีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด รองลงมาคือ ด้านสภาวะทางจิตใจ ด้านสื่อและเทคโนโลยี ด้าน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านสภาวะทางสังคม ด้านสภาวะสุขภาพ และด้านสภาวะทางเศรษฐกิจ
โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนรวมในโมเดลได้ร้อยละ 82.4 , 82, 75.5, 72.2, 69.1, 46.7, 36 ตามลำดับ
2. คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูที่สอนในระดับประถมศึกษาและ
มัธยมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง และไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5
3. คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงครูในแต่ละภาคอยู่ในระดับปานกลาง โดย
ภาคใต้และภาคเหนือมีคุณภาพชีวิตสูงกว่าภาคตะวันตก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

ภาควิชา.....วิจัยและจิตวิทยาการศึกษา.....ลายมือชื่อ.....*พิมพ์ิกา*
สาขาวิชา.....วิจัยการศึกษา.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก.....*11/04/0*
ปีการศึกษา2550.....

4984245227 : MAJOR EDUCATION RESEARCH

KEY WORD: INDICATORS / QUALITY OF LIFE ON THE SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY
OF THE TEACHERS / THE SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY

PIMPIKA CHANTATHAI : DEVELOPMENT OF INDICATORS OF QUALITY OF LIFE ON THE
SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY OF THE TEACHERS UNDER THE OFFICE OF THE
BASIC EDUCATION COMMISSION. THESIS PRINCIPAL ADVISOR : ASSOC.PROF.

AIMORN JANGSIRIPORNPAKORN, Ph.D. 252 pp.

The purposes of this research study were 1) to develop and to investigate the correspondence of a indicator model of qualities of life on the Sufficiency Economy Philosophy of teachers under the Office of the Basic Education Commission, 2) to compare between those primary and secondary teachers' qualities of life on the sufficiency economy philosophy, and 3) to compare quality of life on the Sufficiency Economy Philosophy for the teachers under the Office of the Basic Education Commission among the dissimilar regions. The participants of this study were 982 teachers. Those also consisted of 481 primary teachers and 501 secondary teachers. The research instruments were questionnaires and interviews of the specialists. The collected data were analyzed through descriptive statistics, Pearson Correlation Analysis, Second Order Confirmatory analysis, and ANOVA analysis.

The research findings were:

1. The outcome through Second Order Confirmatory Analysis of an indicator model for quality of life on the Sufficiency Economy Philosophy of the teachers under the Office of the Basic Education Commission were shown that there was a congruency to the empirical data ($\chi^2 = 224.998$ $p = 0.258$, $GFI = 0.984$, $AGFI = 0.969$) There were among 0.600 – 0.908 positive values of 7 weight element indicators. The professional practicality indicators had weight element values the highest, followed indicators of mind, media and technology, natural resources and environment, sociality, health, and economy. The deviation of the model could be explained as these percentage values: 82.9 %, 81.5%, 76.2%, 72.3%, 69.3%, 46.2%, 36.3%

2. The finding was demonstrated that both primary and secondary teachers' qualities of life on the Sufficiency Economy Philosophy were in the intermediate level. There was not any differentiation at the significant level of 0.05.

3. Through dividing to each region of the Kingdom, the result was illustrated that teachers in all regions had the qualities of life on the Sufficiency Economy Philosophy in the intermediate level. The means of qualities of life for the teachers in southern and northern regions were higher than the mean of qualities of life for western at the significant level of 0.05.

Department ...Educational Research and Psychology... Student's.....Pimpika Chantathai.....
Field of study.....Educational Research Principal Advisor's
Academic year2007.....

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ตอนที่ 1 หลักและแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	9
ตอนที่ 2 การปฏิบัติงานตามวิชาชีพครู.....	20
ตอนที่ 3 ความหมายและองค์ประกอบคุณภาพชีวิต.....	26
ตอนที่ 4 ความหมายและองค์ประกอบคุณภาพชีวิตของครู.....	34
ตอนที่ 5 แนวคิดพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้การศึกษาและการพัฒนา ตัวบ่งชี้.....	39
ตอนที่ 6 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบ.....	49
ตอนที่ 7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	53
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	78
ขั้นที่ 1 การพัฒนาและการคัดเลือกตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	79

3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	
	ขั้นที่ 2 การสร้างเครื่องมือและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	80
	ขั้นที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูสังกัดสำนักงานคณะ กรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	89
	ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	104
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	106
	ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ.....	109
	ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร.....	112
	ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ในโมเดลตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงของครู.....	123
	ตอนที่ 4 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครู.....	127
	ตอนที่ 5 ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงของครูที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษาและ มัธยมศึกษา.....	135
	ตอนที่ 6 ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงของครูในโรงเรียนที่อยู่ภูมิภาคต่างกัน.....	139
5.	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	154
	สรุปผลการวิจัย.....	155
	อภิปรายผลการวิจัย.....	161
	ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	170
	ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	170
	รายการอ้างอิง.....	171

บทที่	หน้า
ภาคผนวก.....	179
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ.....	180
ภาคผนวก ข ตัวอย่างหนังสือขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	183
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	187
ภาคผนวก ง ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ.....	197
ภาคผนวก จ ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง ของโมเดลตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงของครู.....	204
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	252

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
2.1	ตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตของครูและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.....	66
2.2	แสดงองค์ประกอบและตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้.....	75
3.1	จำนวนข้อคำถามของแบบสอบถามคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	81
3.2	ค่าดัชนีของแบบสอบถามคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	82
3.3	ค่าความเที่ยงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	88
3.4	รายชื่อจังหวัดตามภูมิภาค.....	90
3.5	รายชื่อจังหวัดและโรงเรียนที่ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง.....	91
3.6	จำนวนครูตัวอย่างที่สอนในโรงเรียนระดับประถมศึกษา.....	94
3.7	จำนวนครูตัวอย่างที่สอนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา.....	96
3.8	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวนแบบสอบถามที่ส่ง แบบสอบถามที่ได้กลับมา อัตราการตอบแบบสอบถามกลับของกลุ่มตัวอย่าง.....	103
4.1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง.....	113
4.2	ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง.....	115
4.3	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง.....	119
4.4	ค่ามัธยฐานเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่งของตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครู.....	120
4.5	ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ของตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตของครู.....	125
4.6	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองเพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครู.....	128
4.7	สเกลองค์ประกอบคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของครู.....	134

ตาราง	หน้า
4.8	จำนวน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละสัมประสิทธิ์การกระจาย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง ของคุณภาพชีวิตตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูที่สอนในระดับประถมศึกษา..... 135
4.9	จำนวน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละสัมประสิทธิ์การกระจาย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง ของคุณภาพชีวิตตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษา..... 137
4.10	การเปรียบเทียบความแตกต่างของคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงของครู..... 138
4.11	จำนวน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละสัมประสิทธิ์การกระจาย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง ของคุณภาพชีวิตตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูเมื่อจำแนกตามภูมิภาค..... 140
4.12	การวิเคราะห์ความแตกต่างเพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงของครูเมื่อจำแนกตามภูมิภาค..... 143
4.13	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ของคุณภาพชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครูโดยวิธีการของScheffe..... 144
4.14	การวิเคราะห์ความแตกต่างเพื่อเปรียบเทียบด้านสภาวะสุขภาพของครู ในแต่ละภูมิภาค..... 143
4.15	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้านสภาวะสุขภาพ โดยวิธีการของ Scheffe..... 144
4.16	การวิเคราะห์ความแตกต่างเพื่อเปรียบเทียบด้านสภาวะทางจิตใจของครู ในแต่ละภูมิภาค..... 146
4.17	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้านสภาวะทางจิตใจ โดยวิธีการของ Scheffe..... 146
4.18	การวิเคราะห์ความแตกต่างเพื่อเปรียบเทียบด้านด้านการปฏิบัติงาน วิชาชีพครูของครูในแต่ละภูมิภาค..... 147
4.19	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้านการปฏิบัติงาน วิชาชีพครูโดยวิธีการของ Dunnelt T3..... 147

ตาราง	หน้า
4.20	การวิเคราะห์ความแตกต่างเพื่อเปรียบเทียบด้านสภาวะทางเศรษฐกิจของครู ในแต่ละภูมิภาค..... 148
4.21	การวิเคราะห์ความแตกต่างเพื่อเปรียบเทียบด้านสภาวะทางสังคมของครู ในแต่ละภูมิภาค..... 148
4.22	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้านสภาวะทางสังคม วิชาที่พครูโดยวิธีการของ Dunnelt T3..... 149
4.23	การวิเคราะห์ความแตกต่างเพื่อเปรียบเทียบด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของครูในแต่ละภูมิภาค..... 149
4.24	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้านทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยวิธีการของ Scheffe..... 150
4.25	การวิเคราะห์ความแตกต่างเพื่อเปรียบเทียบด้านสื่อและเทคโนโลยี ของครูในแต่ละภูมิภาค..... 150
4.26	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ด้านสื่อและเทคโนโลยี โดยวิธีการของ Dunnelt T3..... 151
4.27	สรุปผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่คุณภาพชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง..... 152

สารบัญญภาพ

แผนภาพ		หน้า
2.1	องค์ประกอบและเงื่อนไขแห่งปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.....	14
2.2	แสดงความเกี่ยวข้องของหลักธรรมกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง.....	18
2.3	กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	72
2.4	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	77
3.1	แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	78
4.1	ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของโมเดลตัวบ่งชี้ คุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของครู.....	132